

Betrapt

Christus Triumfatorkerk, 7 april 2019 – vijfde zondag van de veertigdagentijd

Voorganger: ds. Jaap van den Akker

Lezing: Lucas 22: 53-62

- Welkomstwoord door de ouderling van dienst
Doven vijfde 40dagentijdkaars
- Stil gebed
- Intochtslied: 'Alles wat over ons geschreven staat' (Lied 536)
- Aanvangswoord
- Groet
- Bemoediging
- Psalm van de zondag: 'O God, kom mijn geding beslechten' (Psalm 43: 1, 2 en 3)
- Kyriëgebed
- Kyriëlied: 'Met de boom des levens' (Lied 547: 1, 2, 3 en 4)
- Met de kinderen

Gebed

Gesprek: Jeruzalem – locatie huis van de hogepriester

Verhaal: de haan

Er was eens een haan - kijk daar is ie.

Een mooie trotse haan, glimmende veren, een rode kam.

Iedere dag liep hij trots door het dorp. Hij was heel belangrijk. Dat vond hij niet allen zelf, maar dat vond iedereen in het dorp. Aan deze haan was het te danken dat het iedere dag weer licht werd.

Dat regelde de haan allemaal, zo hadden ze ontdekt. Want het was de haan die het licht riep, elke morgen. Als hij kukelde, dan braken de eerste stralen zonlicht door. Zo ging dat iedere dag, jaar in jaar uit.

Iedereen was trots op de haan en had ontzag voor hem. Wie kon dat anders: het licht ophalen.

Aan wie zou de zon nog meer gehoorzamen dan aan de haan? Zonder de haan zou het altijd donker zijn.

Maar toen op een beroerde dag werd de haan verkouden. Snip verkouden. Hij nieste, maar praten, laatste staan, *kukuleku* roepen, dat kon hij niet. Verdwaasd zat hij op zijn stok te wachten. Iedereen in het dorp was bezorgd. Wat zou er nu gebeuren, nu de haan niet kon kukelen. Hoe lang zou de nacht nu niet duren?

Maar; hoe vreemd, de haan kukelde niet, en toch het werd wèl licht. Het leek wel alsof de zon de haan niet nodig had. De zon kwam gewoon op! Iedereen in het dorp verbaasde zich en steeds meer gingen ze de haan uitlachen. Van de trotse haan bleef niets over. Hij schrompelde ineen en toen de verkoudheid over was durfde hij niet meer te kukelen.

Als de zon opkwam bleef het stil. Dat duurde zo een tijdje totdat de mensen in het dorp het vertrouwde gekukel gingen missen.

Hé haan, wanneer begin je weer? Maar de haan wilde niet meer. Ze hadden hem niet meer nodig. Hij trok zich stil terug in het kippenhok.

Maar de mensen het dorp konden de haan niet missen. Ze zeiden na een paar weken: "Haan, we kunnen niet zonder je. We zijn er achter gekomen, dat de komst van het licht niet van jou afhangt, maar jij kondigt de dag altijd precies op tijd aan. Dat hoort er zó bij, dat we nu vaak in de war zijn. We verslapen ons en we zijn chagrijnig, want we missen jouw gekukel.

De zon komt vanzelf, maar jou kunnen we niet missen!"

En toen is de haan weer begonnen, wel een tikje bescheiden, maar we kunnen hem nog horen tot op vandaag.

Over die haan gaat het vandaag in het verhaal. Een haan die niet het licht brengt, maar wel een haan die mensen wakker schudt. Petrus vooral.

Projectlied

- Schriftlezing: Jesaja 58: 6-10
- Lied: 'Een mens te zijn op aarde' (Lied 538: 1 en 2) (Martijn)
- Schriftlezing: Lucas 22: 53b-62
- Lied: 'Een mens te zijn op aarde' (Lied 538: 3 en 4)
- Preek

De Heer draaide zich om en keek Petrus aan.

Hoe pijnlijk moet dat geweest zijn voor Petrus.

Hoe klein, hoe schuldig, hoe zwak moet hij zich gevoeld hebben.

'betrap't.

Als ik vroeger stiekem wat uithaalde:

- met de aansteker speelde die naast de sigaretten van mijn vader op tafel lag -

- heel stil een dropje pakte uit de kelderkast -

- of stiekem twee stukken dik speculaas uit de trommel pakte, in plaats van één. En mijn moeder keek juist op dat moment op, om te zien wat ik uitspookte...

Ja, dan voel je je betrap't. Dan schaam je je voor je stiekeme gedoe. En hoe voelt dat. Je schrikt.

Je beseft dat het dom was. Je voelt je zwak – dat is toch het beste woord denk ik. Zwak. Je bent gezwicht voor de verleiding van iets dat eigenlijk niet mag, of helemaal niet goed voor je is, en dat weet je natuurlijk ook best, maar toch doe je het.

Tegenwoordig word ik niet zo vaak meer betrap't, tenminste er zijn als je volwassen bent geen mensen meer die op je letten, maar dat gevoel van zwakte – “ben ik toch weer gezwicht!” - dat komt nog wel regelmatig. Als je na een slopende vergadering thuiskomt en niet een slok water neemt en naar bed gaat, maar met een zak chips op de bank neerzakt en nog even naar *Jinek* gaat kijken.

Achteraf denk je dan: was dat nu nodig? Was dat nu verstandig? Betrap't door je geweten. Maar je bent toch gezwicht, gezwicht voor de verleiding.

De chips- en suikerproducenten weten dat maar al te goed. Het maakt je verslaafd. Verslaafd aan de smaak, aan de zoetheid. We kunnen niet meer zonder.

Deze situaties lijken op zo'n Walt Disney tekenfilm. Waar Pluto in dubio staat of hij wel of niet een hap van de taart op tafel zal nemen. En dan ploppen er twee kleine Pluto's op boven z'n hoofd. Eén met een aureooltje en één met een drietand in zijn hand en hoorntjes op zijn hoofd. De één zegt: “neem toch een hapje, joh. De taart is zó groot, wie merkt dat nou?” En de ander zegt: “niet doen

Pluto, Mickey heeft die taart speciaal voor Minnie gebakken, daar moet je vanaf blijven....”

Meestal wint het stemmetje dat zegt dat je best een hapje kunt nemen, wat kan jou het schelen. En dan heb je spijt als Mickey binnenkomt en meteen ziet dat zijn mooie taart aangevreten is....

Dit is uw uur, het uur van de macht van de duisternis.

Met dat vers sloten we vorige week de lezing af. En wat blijkt vandaag: in het uur van de macht van de duisternis is het extra moeilijk om weerstand te bieden aan de verleidingen. Aan de machten en krachten die je naar zich toe trekken, met of zonder hoorntjes en drietand.

Vandaag, in de lezing, gaat het nog wel iets verder dan een zak chips of een stuk speculaas.

Dit gaat om je wezen. Om wie je bent. Om de principiële keuzes die je maakt. Soms verloochen je alles waar je voor staat, zo blijkt bij Petrus.

Waarom? Waarom doet Petrus dit? Het ligt dichterbij ons dan we willen toegeven, vrees ik.

Ook wij verloochenen ons zelf regelmatig.
Omdat je je groter wilt voordoen dan je bent.
Omdat je bang bent – bang om door de mand te vallen. Bang om op je nummer gezet te worden.
Omdat je je niet durft uit te spreken. Wat zullen ze wel niet van je denken. Durf je te zeggen dat je gelooft? Soms kan het zelfs je carrière schade toe brengen. Of vriendschappen op het spel zetten, of een honende reactie uitlokken.

Bij Petrus gaat het nog dieper.
Hij ontkend dat hij ook bij Jezus hoort.
Bang om ook gearresteerd en gemarteld te worden...
Want het gaat wel ergens om bij Petrus. Jezus was opgepakt als godslasteraar. Daar stond de doodstraf op. Petrus was drie jaar lang als de meest vooraanstaande leerling in het spoor van Jezus gegaan. Hij liep dat gevaar ook. Durf je dan nog te staan voor je principes? Het was al moedig dat Petrus als enige van de leerlingen mee was gegaan achter Jezus aan naar het huis van de hogepriester.
Ik weet niet of ik dat had gedurfd. En al zijn vrienden? Ze zijn in geen velden of wegen te bekennen. Petrus wel. Petrus is er nog steeds. Dicht bij zijn Heer. Hij wil weten hoe dit verder gaat. Misschien kan hij nog iets voor Jezus doen. Ik denk dat hij al bij de eerste vraag - van dat dienstmeisje - spijt had van zijn actie om achter Jezus aan te gaan, de binnenplaats op.
En is het dan zo erg dat je niet meteen aan de grote klok hangt dat jij ook een volgeling van Jezus bent? Als je wordt opgepakt kan je helemaal niets meer betekenen.
Zou Petrus vergeten zijn wat hij eerder op deze avond heeft gezegd? "Ik ben zelfs bereid om met u de gevangenis in te gaan en te sterven" en zou hij het antwoord van Jezus vergeten zijn: "Deze nacht zal de haan niet kraaien voordat je drie keer ontkend hebt dat jij mij kent."
Het zou best kunnen. Zo'n ontkenning is er zo uit. We houden onszelf graag buiten schot. Een leugentje om bestwil.
Daar zit het gevaar. *Petrus volgde Jezus van verre*, schrijft Lucas. Daar zit een ambivalentie in. Petrus volgde Jezus. Dat is uit liefde. Hij was de als- eerste-geroepene. Hij wil bij Jezus blijven. Hij heeft het beloofd: ik ben bereid u te volgen, zelfs tot in de gevangenis, zelfs tot in de dood. Petrus was geworden wie hij nu is, door met Jezus te zijn. Nu volgt hij Jezus *van verre*, op afstand dus, met distantie. Dat is niet alleen om de veiligheid, daarin zit ook verwijdering. Als je niet echt meer met Hem bent, als er enige afstand, enige ruimte is gekomen, tussen jou en Jezus..., dan kan dat leiden tot wat er nu gebeurt: tot breuk en verloochening. Lucas zal dit nog een keer vertellen. Het volk dat Jezus net nog zo luid toejuichte bij de intocht, is óók op afstand komen te staan, en bij Pilatus roepen ze opeens iets anders: *Kruisigt hem, kruisigt hem*.

Ik ken hem niet

Drie kansen krijgt Petrus om te laten zien hoe sterk zijn geloof is. Tot drie keer toe ontkend Petrus dat hij bij Jezus hoort. De mens die hem geroepen had. Die hem zijn leven terug had gegeven. Die zijn leven invulling, zin had gegeven.
Op dat moment kraaide er een haan.
Dan komt het besef.
Letterlijk staat er: "terwijl hij nog sprak, riep een haan." Deze haan roept Petrus tot de orde. Opeens beseft hij wat hij gedaan heeft.
En dan: *de Heer draaide zich om en keer Petrus aan.*

Betrapt!

Woorden worden er niet gesproken door Jezus. Hij kijkt alleen maar. Opeens blijkt Jezus er steeds bij geweest te zijn, bij de drie keer dat Petrus ontkende leerling van Jezus te zijn. Jezus is een willoze speelbal van de soldaten die hem gevangen hebben genomen. Zo dadelijk wordt hij

ondervraagd en het vonnis staat eigenlijk al vast, en toch, en toch ziet Jezus Petrus. Toch blijft Jezus zorgdragen. Is hij midden in zijn eigen levensbedreigende situatie op de ander gericht... Petrus breekt.

De haan heeft gekraaid. Een nieuwe dag breekt aan.

Alle schellen vallen van zijn ogen.

Petrus herinnert zich wat er eerder die avond besproken is. Wat hij in zijn bravoure beloofd heeft. Waar Jezus hem voor gewaarschuwd heeft.

Hij ging naar buiten, en hilde bitter.

Het is een aangrijpend verhaal – deze verloochening van Petrus. Er bestaan prachtige schilderijen van, al kon ik er geen een vinden waarop óók Jezus kijkt. De meest emotionele scene uit het verhaal.

Petrus. De eerste leerling. De rots waarop Jezus zijn kerk zal bouwen. Petrus de leerling die ook uit de boot stapte toen Jezus over het water voorbij liep. Petrus. De man die eerst niet zijn voeten door Jezus wilde laten wassen en toen zich helemaal wilde laten wassen.

Petrus spreekt tot de verbeelding.

Hij is extravert, haantje de voorste. Hij neemt geen blad voor de mond. Hij steekt graag de handen uit de mouwen. 'Laten we tenten bouwen!' voor Mozes, en Elia en U, zei hij tegen Jezus bij de verheerlijking op de berg.

Petrus is een mens als u en ik. Soms te snel. Soms ondoordacht, maar wel met het hart op de juiste plaats en het hart op de tong, dat ook. Had hij maar nooit die belofte gedaan bij het laatste avondmaal.

Juist Petrus is het voorbeeld voor alle gelovigen.

Want die worsteling met goed en kwaad. Die worsteling met dat engeltje op je ene schouder en het duiveltje op je andere, hebben wij allemaal. En het voortdurende verlangen naar echtheid, naar liefde, naar contact. Naar actie ook, naar een wereld waar het goed is. Vrede en God met ons. Dat verlangen dat soms naar buiten golft dat gaat gepaard met: Te snel handelen. Je zwaard trekken als Jezus wordt gearresteerd, voor je beurt praten en de gevolgen onder ogen moeten zien van je ondoordachte uitspraken. Het is zo herkenbaar.

Petrus is een mens van vlees en bloed.

En daarom is hij door Jezus voor ons tot voorbeeld gesteld.

Als Petrus in Jezus spoor mag gaan, met vallen en opstaan, dan mogen wij dat ook.

Na de opstanding was Petrus de eerste aan wie Jezus zich liet zien, volgens het Evangelie van Lucas. Juist deze Petrus. Mens van vlees en bloed. Mens als u en ik.

Kind van God.

Hoe vaak we ook verkeerd kiezen.

Hoe vaak we ook iets zeggen waar we later spijt van hebben.

Hoe vaak we ook betrappt worden op iets dat we beter niet hadden kunnen doen.

Jezus kijkt ook ons aan. Liefdevol. Je bent een kind van God.

Amen.

- Lied: 'Roept God een mens tot leven' (Lied 346: 1-2, 7-8)
- Dankgebed, Voorbeden, Stil gebed, Onze Vader
- Collecte
- Slotlied: 'Vervuld van uw zegen' (Lied 425)
- Zending en zegen, gezongen amen